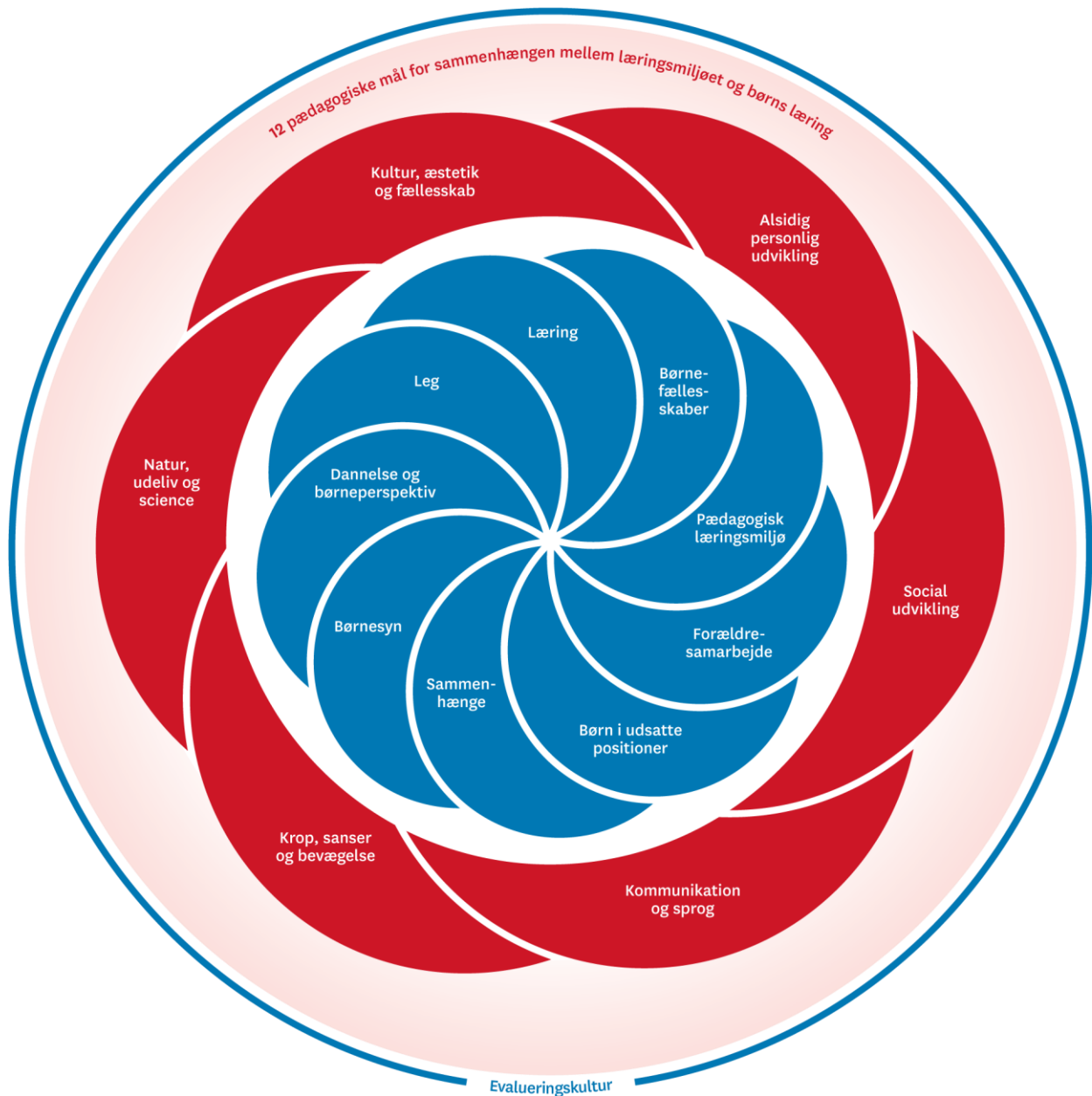

Pædagogisk læreplan for Børnegården Damgade 2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

”Læringsblomsten” er rammen for vores arbejde og den pædagogiske læreplan

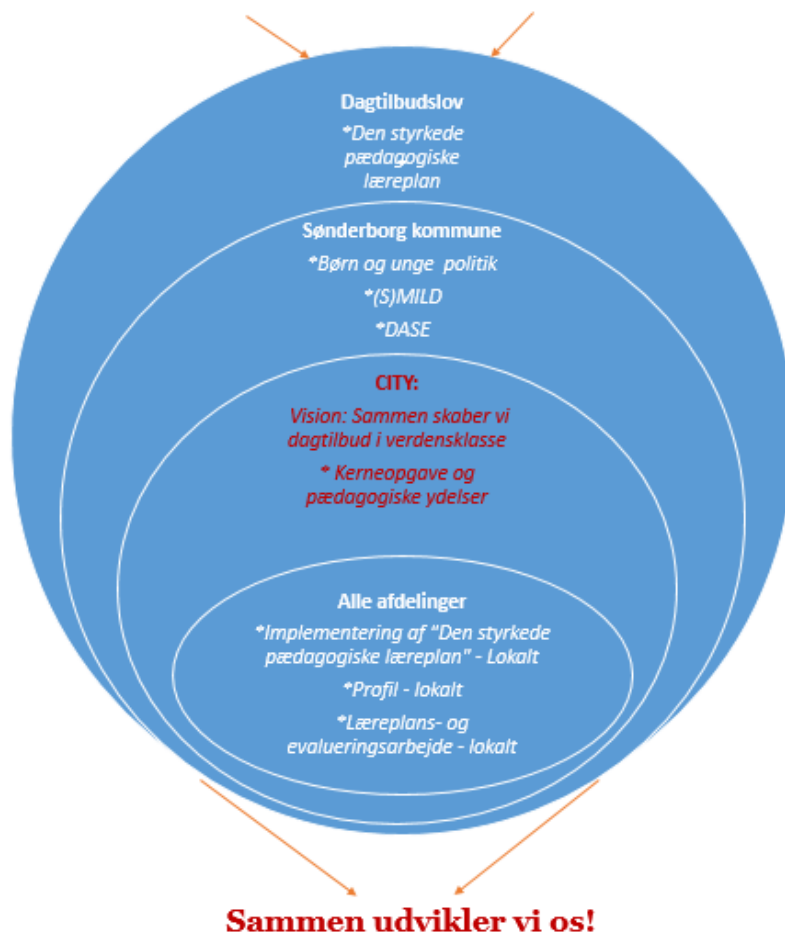

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Hvem er vi?

Det er i fællesskaberne læring sker !

Viden får man mere af ved at dele den !

*Se Sønderborg kommunes hjemmeside

Dagtilbud Sønderborg City består af 15 afdelinger placeret i skoledistrikt: Ahlmann, Humlehøj, Sønderkov og Ulkebøl. Dagtilbud Sønderborg City har en mangfoldighed af familier der kommer fra forskellige boligområder med hver deres kulturelle baggrund.

Der er en bestyrelse i området, som består af forældre- og personalerepræsentanter fra alle afdelinger.

Dagtilbuddet er ledet af en dagtilbudsleder og en konstitueret souschef samt 13 daglige pædagogiske ledere. Denne ledelses organisering tager højde for kompleksiteten, i forskellige ledelsesfordringer i vore afdelinger, således at der både sikres sikker organisationsudvikling, pædagogfaglig udvikling og driftsudvikling.

Den styrkede pædagogiske læreplan målrettes i forhold til lokale udfordringer, hvor personalets styrker og kompetencer bringes i spil.

I Dagtilbud Sønderborg City, arbejder vi projektorganiseret i forhold til de godkendte politiske mål, samt egne indsatsområder på tværs af afdelingerne med en daglig pædagogisk leder som projektleder. Dette gør, at de pædagogiske ledere får mere tid til pædagogisk ledelse af kerneopgaven ude hos personale, børn og forældre. Vi har fokus på personalets kompetencer i forhold til vidensdeling og undervisning og muligheden for, at man som ansat i dagtilbuddet også bidrager med viden i de andre afdelinger. Dette er med til at udvikle Dagtilbud af høj kvalitet.

Dagtilbud Sønderborg City's vision: "Sammen skaber vi dagtilbud i verdensklasse"

Kerneopgaven: "at børnene får en god dag i et udviklende miljø"

Børnegården Damgade er en integreret institution for 0-6 årig. Børnene er fordelt på tre grupper: Krummerne, Spilopperne og Krudtuglerne. Vi arbejder både gruppevis og på tværs i huset.

Vi har til huse midt i Sønderborg by tæt på Mølledammen og grønne områder. Vores 3 grupperum ligger i forbindelse med et stort fællesrum, hvor motorik og fællesaktiviteter er mulige øvebaner for alle aldersgrupper i huset.

Vi har en fantastisk stor og dejlig naturlegeplads rundt om hele huset, med bakket terræn, gemmesteder, "skov", rum i rummet og udeværksted, som understøtter alle aldersgruppers behov og muligheder for at udvikle motoriske og sanselige færdigheder.

Børnegården er et lille hus med plads til leg, fællesskab og traditioner. Som barn i børnegård bliver man en del af et forpligtende fællesskab, hvor børn og voksne har en legende tilgang til hverdagen. Vi vægter traditioner højt og ser de årlige tilbagevendende begivenheder, som værdifulde aktiviteter, der har stor værdi for den enkelte, men også i forhold til fællesskabet.

Traditioner som koloni, vinterfest, påske frokost, cykelringridning, sommerfest, Lucia og Lille Per mm. giver børnene kendskab til årets rytme, kultur samt det "at være sammen om noget". Når børnene bliver ældre, oplever de gensynsglæde med traditionerne og de får mulighed for, at overlevere viden til de mindre eller yngre søskende.

Vi, som personalegruppe, ser det som en vigtig pædagogisk opgave, at være orienteret både i retning af nye pædagogiske tanker og udvikling, men også lokal områdets traditioner og begivenheder. Dette er med til, at vi har en høj faglighed omkring vores traditioner, samt andre pædagogiske aktiviteter med børnene.

Pædagogisk grundlag

"Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag."

"Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark."

"Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud."

"Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre."

"De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.

- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
 - **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
 - **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
 - **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
 - **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
 - **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
 - **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”
-

Børnesyn

Hos os er det vigtigt børnene bliver mødt med positive voksne, der tager ansvar for relationen. Det har betydning, at børnene får mulighed for, at danne relationer på kryds og tværs og føler sig som en del af et (forpligtende) børnefællesskab. I fællesskabet gives børnene mulighed for trygt at gå på opdagelse, lege og udvikle sig sammen med andre børn og voksne. Vi ser det enkelte barn som unikt med egne følelser, holdninger og drømme for fremtiden. Det er i relationen og tilknytningen til andre, at barnet vokser og lærer. Vi arbejder ud fra RARRT-principperne som bygger på:

- Relationer skaber individet (vide)
- Anerkendelse åbner for udvikling (være)
- Ressourcer frigiver potentiale (se)
- Refleksion udfordrer selvfølgeligheder (tænke), og
- Teori kvalificerer praksis (handle)

Vuggestue

To tvillingedrenge har fundet to biler hver – en til hver hånd. De kører rundt på bordet i fællesrummet. To andre børn kigger på. Bil-legen har god energi tvillingedrengene imellem, de smiler og griner, stopper op, for så at køre videre. Barnet, der kigger på, henvender sig til en voksen og siger bil, den voksne hjælper barnet med at finde en bil. Den voksne henvender sig også til det andet barn og spørg om han vil have en bil – det vil han gerne.

Tvillingedrengene stopper op og venter på de andre børn, da de kommer hen til bordet. Nu tager legen fart igen. De griner med hinanden, skiftes til at stoppe op og sige hov, legen stopper for et kort øjeblik, de kigger på hinanden og løber igen rundt om bordet. De finder en rytme i legen og skiftes til at gå/løbe forrest, stoppe op, grine, sige hov, biler osv. Igen og igen fortsætter de i bil-fællesskabet.

Børnehave

En pige inviterer den voksne med i hendes leg. De er fem piger i alt. De starter med at hjælpe hinanden med at stille stole i en cirkel. Børnene balancerer rundt på stolene og pigen fortæller den voksne hvad der skal ske i legen. Den voksne skal sige bestemte lyde og spørger indtil, hvordan hun skal gøre det? Da legen er ved at gå i stå, udvider den voksne legen ved at synge "De fem små aber" sammen med børnene. Den voksne er krokodillen der happer efter børnene og børnene er "De fem små aber".

Efter et par omgange, spørger den voksne om pigen vil være krokodillen, hun siger ja og legen fortsætter. Den voksne trækker sig fra legen, men fortsætter med at synge med.

Dannelse og børneperspektiv

Vi tilrettelægger en hverdag, hvor vi ønsker indsigt i og tilgodeser børnenes perspektiver og input. I de pædagogiske læreprocesser står der, at vi skal respektere individuelle vilkår og muligheder i forhold til leg, aktiviteter og hverdagsrutiner. Vi bestræber os på, at børn skal høres og tages alvorligt som led i begyndelsen af en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Den voksnes opgave er, at skabe et udviklende miljø med fokus på omsorg og tryghed, hvor der kommunikeres anerkendende og ligeværdigt med barnet, med afsæt i barnets ressourcer (RARRT-principper).

Vuggestue

Vi har i en periode lavet nye tiltag omkring morgenstunden og modtagelse af børnene i vuggestuen, hvor børnene tilbydes at komme ind og få fodbad eller en tur i rede-gyngen. Når børnene bliver afleveret om morgenen, i den efterfølgende tid, henvender de sig med sprog eller ved mimik/fagter til den voksne, ved at pege på rummet/baljer/gynge. De voksne aflæser og benævner barnets ønske, "Du vil gerne have fodbad/gyngetur? Kom vi finder det frem". Barnet lyser op og bliver glad. Den voksne og barnet hjælpes ad med at finde tingene frem.

Børnehave

Vi er på koloni – hele børnegruppen er med. Den første dag går vi tur i skoven og vi kommer til en lysning, hvor der er en stejl skrænt ned til stranden. Nogle af børnene vil gerne rutsje ned og en voksen sætter sig midt på skrænten for at hjælpe på vej ned. En anden voksen stiller sig på stranden og tager imod. Børnene prøver på skift, de hepper på hinanden og opfordrer til at turde prøve. Alle børn lykkes med at rutsje ned. Nogle børn giver udtryk for gerne at ville prøve uden en voksen midt på skrænten, det gives der lov til. Den næste times tid flytter børnene individuelle grænser i afprøvning af turde rutsje selv, med venner og voksne på sidelinjen der hjælper til med opmuntring og guidning. Næste dag gør børnene det stort set uden hjælp.

Leg og læring

Børn udvikler sig, i samspil med omgivelserne. Vi ser det som vigtigt, at børnene opnår robusthed, tør begå fejl og møde nye udfordringer med et åbent sind. Vi ligger vægt på, at alle tre læringsrum (fysiske, psykiske, æstetiske) kommer i spil, hver dag. I løbet af dagen vil den voksne gå foran og vise nye lege og læringsmuligheder, gå ved siden af og understøtte barnet i legen og trække sig tilbage og lade børnene gå foran og udvikle legen og læringsmiljøet. Vi understøtter børnenes egne initiativer i legen og hjælper dem med at udvikle legen ved at være aktiv deltagende. Der er en stor opmærksomhed på at alle børn er en del af et legende fællesskab i løbet af dagen. Det er igennem leg børnene lærer.

Vuggestue

Vi viser børnene vores legekasser og veksler imellem at byde ind i legen og lade det enkelte barn selv undersøge tingene og lege.

På Legepladsen er vi opmærksomme på at støtte børnene i forhold til nærmeste udviklingszone. Et lille barn er i sandkassen og holder øje med en voksen der går op på bakken sammen med et andet barn. De kalder på barnet i sandkassen. Barnet griner, hvorefter den voksne går ned og tager barnet i hånden og går sammen op til det andet barn. Sammen går de alle 3 ned af bakken. Børnene griner og kigger på hinanden – siger igen, igen.

Børnehave

Vi tilstræber et lege- og læringsmiljø med færrest mulig skift, så det enkelte barn har mulighed for at fordybe sig i legen. Vi hjælper dem til at blive i legen også når den udfordrer og bliver svær. To børn bliver uvenner i legen. De vil begge have det samme legetøj. Den voksne observerer, om børnene selv kan løse konflikten. Den voksne hjælper børnene, hvor der mægles, hvor begge parter, fortæller, hvad der er sket. Sammen finder de en løsning, - at de skal skiftes til at have legetøjet og legen fortsætter.

Børnefællesskaber

Vi skaber rammen for, at børnefællesskaber kan opstå. Alle børn har brug for at være en del af et inkluderende fællesskab. Vi lærer børnene at give plads til hinanden både i de planlagte aktiviteter som i de spontane lege der opstår. Vi guider og hjælper børnene med at komme ind i legen.

De små børn spejler sig i de ældre børn og de ældre børn, drager omsorg for små. Vi er særlig opmærksom på det enkelte barns deltagelse i fællesskabet. Børnene skal øve sig i at være én blandt mange. Dette er vigtig for barnet, når man ser på de krav, der stilles i samfundet i dag. Fællesskabet skal rumme pladsen til, at det enkelte barn kan udvikle sig. Både i det store og det lille fællesskab.

Eksempler

Dørene i huset, er ofte åbne, for at både små og store kan være sammen på tværs af alder.

Vi holder samling på stuerne og fællessamling for hele huset. Til samling øves det enkelte barn i at være en del af et forpligtende fællesskab. Her læres at tage hensyn til hinanden, udsætte egne behov, at blive valgt til og fra, modtage beskeder, være i centrum. Det er den voksne der går foran og er rollemodel og de andre voksne støtter og guider de børn der har behov for det.

Der laves forskellige aktiviteter, hvor der er et fælles tredje - fælles oplevelser, som man kan tale om.

Vi laver genkendelige aktiviteter via traditioner og højtider – gamle som nye.

Det at gøre noget i fællesskab:

Vuggestuen

Pædagogen har skåret frugt. Børnene ser skålen og sætter sig ned på gulvet. Pædagogen spørger en af de ældste børn, om hun vil dele ud til de andre børn, hendes ansigt lyser op og hun ser glad ud.

Derefter tager pædagogen den gule legetøjsbus frem med dyr i. Børnene lyser op i smil og genkendelses glæden er stor, for nu skal der synges "Hjulene på bussen". Børnene skiftes til at vælge et dyr, der skal med bussen.

Vuggestue/Børnehaven

Hele huset arbejder i fællesskab med at lave musicalen "Bamsen bliver væk hos skovens dyr". Vi øver sangene i "dyregrupperne"/små grupper, på stuerne og i hele huset. Vi mødes i fællesrummet et par gange om ugen og øver sangene i fællesskab. Børnehavebørnene henter i den forbindelse vuggestuebørnene og sætter sig med dem i fællesrummet – store hjælper små, de søger øjenkontakt med det lille barn, sætter sig i hug og siger "kom med mig, jeg hjælper dig" – personalet søger for at alle børn oplever succes i overgangen. "Scenen" i rundkredsen betrædes helt naturligt af alle aldersgrupper, hvor vi på skift optræder med sangene og synger i fællesskab, børnene oplever et "dig og mig om noget" fællesskab.

Pædagogisk læringsmiljø

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger."

Vi tilbyder børnene et interessant og udfordrende læringsmiljø med aktive og imødekomende voksne. Vi ser det som vores ansvar, at invitere børnene ind i fællesskabet, sikre muligheder for at udforske legen eller planlagte aktiviteter. Vi sikrer et læringsmiljø hele dagen hvor hverdagens rutiner er en stor del af det, som bleskift, frokost, oprydning og at være selvhjulpne i forhold til eget tøj. Vi mener, at via disse fokuspunkter, skabes de bedste betingelser for børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse.

De voksne er optaget af, sammen med børnene, at finde mulighed for, at kombinere og organisere ting i rummet eller lægger op til fælles undersøgelser, læring og leg i forhold til børnegruppens kropslige, sociale, emotionelle og kognitive læring og udvikling.

Et mangfoldigt og alsidigt læringsmiljø skal kunne åbne sig for det enkelte barn, hvor den voksne skal være klar til at støtte barnet og være en engageret medspiller, med henblik på at understøtte børnenes perspektiv og deltagelse samt hele børnefællesskabet.

Vi deler ofte gruppen op således at børnene får muligheden for at præge læringsmiljøet eksempelvis ved ture ud af huset, på legepladsen, ved spisetid mm. Vi tilbyder børnene forskellige læringsmiljøer, så det enkelte barn på sigt bliver gode til at mærke efter og ytre egne ønsker og behov i forhold til læringsmiljøet. Vi er opmærksomme på verbale såvel som nonverbale måder at ytre sig på.

Eksempel vuggestue

En voksen skal på tur ud af huset med 2 af de ældste vuggestuebørn. Vi har snakket med børnene om, at vi skal på gåtur rundt om vandrehjemmet. I garderoben guider den voksne barnet i, at øve sig på at skulle tage tøj på selv. Her i denne situation har den voksne en bevidsthed omkring, hvornår barnet skal hjælpes og hvornår der kan gives sproglig guidning til, at få barnet hjulpet på vej med tøjet. Den voksne motiverer, selvom det er svært for barnet.

Samarbejde med forældre om børns læring

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring."

- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.

"Et godt samarbejde mellem forældre og pædagogisk personale skaber sammenhæng i børns liv på tværs af hjem og tilbud. Et godt samarbejde mellem dagtilbud og hjem øger både det pædagogiske personales og forældres indsigt i barnets liv, og det skærper opmærksomheden omkring barnets perspektiver. Det skaber trivsel, læring, udvikling og dannelse for det enkelte barn."

Forældre er den vigtigste ressource i barnets liv og vil blive inddraget som samarbejdspartner, i forhold til barnets udvikling og trivsel. Det er os vigtigt, at vi har en god og daglig dialog med forældrene, da selv små ændringer i et barns hverdag kan få betydning for hvordan dagen forløber her i institutionen. Det er forældrene, der kender deres barn bedst og kan hjælpe os med at hjælpe deres barn. Vi kan bedst hjælpe det enkelte barn, når vi kender baggrunden for barnets reaktion. Forældrenes opbakning til tiltag i børnehaven betyder meget – når det skal lykkes! Når vi voksne trækker i den samme retning - vil børnene følge med. Også i forhold til fællesarrangementer og forældremøder, er det vigtigt

at forældrene støtter op. Det har betydning for barnet, at forældrene ved hvad der foregår i institutionen og viser interesse. At de snakker med barnet om det der skal ske i børnehaven og afstemmer deres og barnets forventninger med det der skal ske. Fællesarrangementer er en stor del af barnets vuggestue- og børnehave-historie og har en stor betydning for det fællesskab, barnet er en del af. Ved at deltage, viser forældrene, at fællesskabet har værdi, og de giver dermed deres barn de bedste forudsætninger for at blive en del af fællesskabet.

Vuggestue og børnehave:

Ved opstart i vuggestuen og på børnehavegrupperne udleveres en velkomstfolder til forældrene, hvori dagens rytme, praktiske oplysninger og andre informationer står beskrevet. Den sikrer, at forældrene er klædt på til at være vuggestue- og/eller børnehaveforældre og at deres børn har tøj og de ting de skal have med for at få den bedste dag i børnehaven. Forældre har en stor indflydelse på, hvordan deres børns sprog udvikler sig. Ved start i vuggestuen og børnehaven udleveres desuden en pjece som skal hjælpe forældre til at støtte op om barnets tidlige sprog

Børnehave

I forbindelse med opstarten af BOBLERNE (kommende skolebørn) udleveres en folder til forældrene, hvori de får tips til, hvordan de kan støtte op om deres barns skolestart. Med udgangspunkt i læreplanstemaerne er der konkrete forslag til ting forældre kan øve med deres børn derhjemme, for at gøre dem mere selvhjulpne, modige og robuste.

I børnehaven bliver venskaber en vigtig del af børnenes liv. Vi støtter op om dette ved at hjælpe børn og forældre med at lave legeaftaler. Ved at give børnene nogle fælles legeoplevelser uden for børnehaven styrkes deres relationer til hinanden, hvilket kan overføres til deres tid i børnehaven.

Generelt

Aarbejder vi med at styrke indsatsen omkring børns trivsel, udvikling og læring og hvis et barn er i vanskeligheder, så har de voksne ansvaret

Som en del af indsatsen trivselsvurderes alle børn i alderen 0-6 år 2 gange årligt, samt sprogvurderes ca. en gang årligt fra de er 3 år. Vi har fokus på sundhed, læring og trivsel og arbejder målrettet, systematisk og tværfagligt med at styrke barnets trivsel ved at sætte ind på et tidligt tidspunkt, når et barn er udfordret.

Til dokumentation af de pædagogiske tiltag og indsatser i anvendes IT-plattformen Hjernen og Hjertet. Hjernen og Hjertet er en digital platform, der samler pædagogiske redskaber og dokumentation samt de redskaber, som inviterer til et forældresamarbejde omkring barnets og børnegruppens trivsel, udvikling og læring. Her kan bruges en dialogprofil.

- Sprogvurdering
- Trivselsvurdering

- Dialogprofil

Trivselsvurderingen skal være med til at styrke dit barns trivsel, læring og udvikling på et så tidligt tidspunkt som muligt, ved at holde fokus på inkluderende miljøer og barnets ressourcer.

Forældre er den vigtigste ressource i barnets liv og vil blive inddraget som samarbejdspartner, når det handler om dit barns udvikling og trivsel.

Der afholdes forældresamtaler ud fra et individuelt behov. Samtalerne tager udgangspunkt i barnets trivsel hjemme og i institutionen.

I Børnegården Damgade tilbydes der forældresamtaler ca. 1 gang om året – typisk ved gruppeskift eller efter behov. Samtalerne omhandler barnets trivsel og udvikling.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Vi skaber et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes:

- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.

Børn i udsatte positioner er en sammensat gruppe. Det kan være børn fra familier med en svag socioøkonomisk baggrund, børn med fysisk/psykisk funktionsnedsættelse eller børn, der i bestemte situationer befinder sig uden for fællesskabet. At være i en udsat position er dynamisk og kontekstbestemt.

Vi har øje på barnets ressourcer og kompetencer og lægger vægt på relationen mellem barn-barn, barn – voksen. Alle har brug for at blive mødt med positive forventninger.

Når et barn har brug for noget ekstra i forhold til trivsel, udvikling og læring vil vi i samarbejde med forældrene udarbejde en handleplan. Der vil være mulighed for at inddrage eksterne samarbejdspartnere, der kan være med til at understøtte de givne tiltag der skal til, for at barnet trives og udvikles.

For at fremme børn i udsatte positioners trivsel, læring og udvikling, ser vi som personale på, hvordan vi kan justere læringsmiljøet omkring barnet, for at det får de bedste muligheder for deltagelse i læringsmiljøet, samt at blive en del af fællesskabet i huset og derved

opnå en større trivsel. Helt konkret går vi ind og kigger på hvordan vi kan tilrettelægge dagen, for et barn i udsat position.

Eksempel:

Det kan være et barn der har svært ved at være en del af en større gruppe. For at imødekomme barnet deles gruppen op i mindre grupper. Ydermere går vi ind og kigger på, hvad barnets styrkesider er og "dyrker" disse for at barnet får succesoplevelser, her får de andre børn øjnene op for, at barnet kan noget på denne arena.

Vi har øje på vores egen pædagogiske praksis og relation til det enkelte barn. Ved behov tilkalder vi inklusions teamet, som hjælper os med at få øje på, hvor vi kan justere læringsmiljøet, den pædagogiske praksis og relations forholdene børnene imellem. Undervejs er vi i en tæt kontakt med barnets forældre, hvor vi har en tæt dialog omkring deres barn og om, hvad det er vi arbejder med i institutionen og hvad forældrene kan gøre hjemme, for at hjælpe barnet bedst muligt på vej. Vi tilbyder også trivelsamtaler, hvor vi i fællesskab med forældrene og eventuelle eksterne samarbejdspartnere kan udarbejde en handleplan for det enkelte barn.

Sammenhæng til børnehaveklassen og andre overgange

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen."

Når børn oplever en god overgang fra dagplejen / vuggestue til børnehave og børnehave til SFO / skole, gavner det deres læring og trivsel i overgangsperioden og i opstarten, derfor arbejder alle afdelinger i dagtilbud og skoler i Sønderborg City sammen om at sikre en tryk og sammenhængende overgang for børnene.

Barnets perspektiv: Hvis du vil lære mig noget, må du først lære mig at kende

Forskning peger på, at forældrenes involvering i arbejdet med børnenes udvikling er helt afgørende for at læring lykkes, derfor har vi i Brobygningen også sat fokus på, at forældrene involveres.

Brobygning – dagpleje / vuggestue til børnehave.

Brobygningen mellem dagpleje/vuggestue og børnehaven bygger på kendskab og tryghed.

- Alle dagplejere og vuggestuebørn kommer løbende på besøg i børnehaven, for at blive trygge ved at være i børnehavens omgivelser.
- Når børn har fået tilbudt en børnehaveplads er der gensidig besøg i børnehaven og i dagplejen (legestuen), hvor pædagogen lærer barnet at kende i deres vante omgivelser og i de nye.

Det pædagogiske personale sikrer, at det lille vuggestuebarn får en god og tryk overgang til børnehaven. Barnet kommer på besøg i børnehavegruppen, den sidste tid op til, at de skal skifte gruppen.

I vuggestuen spises der i mindre grupper, de ældste vuggestue børn sidder på små stole i det lille rum, hvor der er et øget fokus på selvhjulpenshed, dialog og højtlesning. Efter madpakkespisning går børnene selv ud med deres madpakker ligesom de også inddrages i oprydningen og rengøringen efter madpakke spisningen.

Hvis det er nødvendigt, tager en af de voksne med på besøg, hvis det kan give en tryk for barnet, med en kendt voksen. I denne overgangsperiode holder personalet fra vuggestuen og børnehavegruppen et overgangsmøde, hvis der er behov for dette.

På overgangsmødet snakkes der om hvordan, børnehavegruppen kan hjælpe barnet til, at få en god start i børnehavegruppen og om der er eventuelle særlige behov (allergi over for fødevarer m.m.) eller andre særlige hensyn, der skal tages. På vuggestuen gruppen holdes der den sidste dag, en " afskedsfest", hvor barnet får en bog med billeder i, af dets tid i vuggestuen. De voksne fra vuggestuegruppen vil stadig stå til rådighed og kunne yde sparring med børnehavegruppen, omkring det ny startede barn.

Brobygning fra børnehaven til skole

Der etableres brobygningsdage for kommende skolebørn, som foregår på skolerne i marts og april måned, hvor børn der skal gå på samme skole lærer hinanden og de voksne fra SFO/skole at kende. Nye relationer skabes blandt børn og voksne, ved at der igangsættes lege der understøtter læringsfællesskaberne både inde og ude. Det er med til skabe en tryk, når de starter i SFO/skole.

Vi skaber et læringsmiljø, der involverer alle kommende skolebørn i

- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv."

I Børnegården Damgade samles de kommende skolebørn - også kaldet BOBLERNE en gang ugentligt og laver aktiviteter sammen. Vi tilrettelægger altid dagene ud fra de arbejdsplaner, vi ser børnene har. Overordnet er det især deres relationer, selvhjulpenshed og sproglige aktiviteter vi har fokus på. Vi laver eksempelvis samarbejdslege, spiller spil, hvor de øver sig i at følge regler, blive i en aktivitet i længere tid vente på tur og at være en god taber eller vinder. Vi tager på ture og giver dem fællesoplevelser, som binder dem sammen som gruppe. Vi laver aktiviteter der pirrer deres nysgerrighed og motiverer dem til at stille spørgsmål og lære gennem leg. Vi lærer dem sange og lege, som de vil møde

til brobygningsdagene på deres kommende skole/i deres kommende SFO. Vi har forventninger til børnene og stiller krav til dem. Vi opmuntrer dem, der hvor det er svært og støtter og guider dem. Vi hepper på dem og fejrer dem - når de overvinder deres egen usikkerhed og kan - tør og vil!

Eksempel:

BOBLERNE er de første der går fra bordet efter madpakketid, hvorfor det er vigtigt at kunne holde fokus på at få spist sin madpakke. De skal selv rydde deres madpakke væk og stille deres stol på plads. De skal kunne tørre sig selv efter toiletbesøg og selv tage overtøj på inden de kan gå ud. Det er noget særligt at kunne selv og det er en stor ting at være de første på legepladsen – at være en af de store.

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn”

Vi benytter lokalområdet. Vi er ofte på tur ud af huset. Turene går til andre børnehaver, stranden, havnen, biblioteket, Alsion, skoler mm.

I forhold til vores traditioner, går vi i kirke til jul, ser ringrideroptog i byen, deltager til teaterfestival, tager på slottet/ til møllen med de ældste børn op til jul mm.

Derudover samarbejder vi med Mølleparkens plejehjem. Vi tager på besøg på plejehjemmet og nogle gange kommer beboer fra plejehjemmet på besøg i institutionen. Med samarbejdet vil vi gerne lave et ”generations- kendskab”, hvor der skabes livsglæde hos både børnene og de ældre. Vi laver forskellige aktiviteter sammen med de ældre som spille, synge og lege.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljø.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

I det daglige pædagogiske arbejde inddrager vi børnene til at udvikle børnemiljøet. Vi observerer børnene i forhold til, hvad der optager børnene i det eksisterende børnemiljø og udvikler på det sammen med børnene ved at være nysgerrige på, hvad de synes kunne være spændende. Vi har forskellige rum, med forskellige muligheder, hvor der kan leges på forskellige måder (Konstruktionsleg, rollelege, bevægelseslege mm.)

Vi arbejder i temaer henover året, hvilket også er tydeligt i huset, da læringsrummene ændrer sig alt efter, hvad der arbejdes med.

Vi giver børnene mulighed for at arbejde med forskellige materialer, hvor børnene kan være kreative på deres egen måde. Nogle gange sætter vi rammen for, hvad der skal laves, og hvordan de laver det, har børnene indflydelse på. Dette giver et medejerskab. De kreative ting der laves hænges ofte op i institutionen – til udsmykning. Børnene viser hinanden, hvad de har lavet samt deres forældre, og der opstår mange dialoger omkring det.

Legepladsen kan også noget forskelligt. Uderummet er dynamisk, alt efter hvad de voksne og børnene sætter i spil. Leg i sandkasse, gyng, fangeleg mm.

Både inde og uderummet er dynamisk alt efter hvad børnene er optaget af og hvad vi som pædagogisk personale indtager af rolle i nu’et.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Vi har fokus på et læringsmiljø, hvor der er plads til den enkelte, samtidig med at børnene har mulighed for at spejle sig i hinanden og udvikle kompetencer sammen. Vi bestræber os på at tilrettelægge et læringsmiljø hvor det enkelte barn opnår en livsduelighed der gør det i stand til at komme godt videre.

Dette gør vi ved at støtte op om og udfordre det enkelte barn. I børnehavegrupperne arbejder vi i perioder med tema baseret med kufferter eks i forbindelse med projekter omkring natur, sprog, jul(nisser) og efter sommerferien. Børne skiftes til at have kufferterne med hjem, her forbereder de sammen med deres forældre en lille fortælling om, det de har med. Det kan være et blad, de har lagt i natur kassen. Tilbage i børnehaven fortæller barnet om genstanden til samlingen. Børnene øver sig i at fortælle foran en gruppe. Nogle børn fortæller rigtig meget, mens andre har brug for støtte og opmuntring af de voksne til at være modige og fortælle om deres ting.

Vi ligger vægt på at børnene føler sig trygge i læringsmiljøerne. Børnene mødes af nærværende og omsorgsfulde voksne som tør guide og støtte det enkelte barn i læringsmiljøet inde såvel som ude.

Når det lille barn begynder i vuggestuen, bruger vi meget tid på at lære dem og deres signaler at kende, således at vi kan møde barnets behov. Derved oplever vi at det enkelte barn bliver tryk i overgangen fra hjem til vuggestue.

Hvordan tager vi udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag?

Vi arbejder ud fra RARRT principperne til at skabe en god relation til det enkelte barn. Som derved oplever at det bliver set, hørt og mødt.

Vi ligger vægt på, at barnet føler sig som en del af et fællesskab. Både det store fællesskab på tværs af huset, men også i det små, idet vi deler børnegruppen op i mindre enheder, så det enkelte barn har mulighed for at øve sig i at være en del af et fællesskab.

Børnehaven

I børnehaven har vi en dukseordning, hvor børnene på skift har ansvaret sammen med en voksen til at dække bord, og gøre klar til madpakker. Børnene samarbejder to og to om denne opgave og sammen har de øve baner ift. at Hjælpe hinanden med opgaven, blive enige om hvilken madsang der skal synges og hente rullebordet.

Hvordan ses det i samspil med de øvrige læreplanstemaer?

Vi understøtter barnet i at udtrykke egne følelser og behov, ved at i mødekomme deres forsøg på *kommunikation*. eks I vuggestuen er der en lille gruppe børn som sidder på gulvet foran vandhanen og har fået en kop vand af den voksne, der kommer en lille pige hen og sætter sig ned sammen med de andre og peger op imod vandhanen, den voksne spørger om hun vil ha vand, pigen smiler og nikker og får også en kop.

At lære sig selv at kende igennem *kroppen*, er vigtig for den alsidige personlige udvikling. Eks er der en gruppe børn fra børnehaven gruppen afsted på tur, dagens udflugtsmål er stranden hvor de leger, kikker på sten og undersøger vandet. På et tidspunkt får de lov at tage sokker og sko af.. der er en lille gruppe piger der undersøger sandet og vandkanten med tæerne. Nu er det varmt og nu er det koldt siger de imens de hopper frem og tilbage imellem det kolde vand og det solvarme sand.

Den alsidig personlige udvikling kommer i spil når vi arbejder med kultur.

Eksempel

Vi fremførte i Børnegården Damgade en musical til vores sommerfest, her oplevede vi flere børn der i sangen, dansen og fremstillingen af kostumer viste nye sider af sig selv. Vi oplevede blandt andet, hvordan en af vores drenge i vuggestuen efter at vi havde øvet sangene på scenen, fik mod til at stille sig op og danse foran publikum da vi havde præmiere på stykket.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Vi ligger vægt på at styrke det enkelte barns relationelle færdigheder. Dette gør vi ved selv at udføre relations kompetente handlinger med afsæt i Rarrt principperne. Vi er bevidste om vores rolle i det daglige samspil med børn, forældre og kollegaerne.

Eksempel:

Vi deler ofte børnegruppen ind i mindre grupper, således at det enkelte barn har mulighed for at øve sig i at sige til og fra i fællesskabet. Det kan være i leg ude og inde, på tur eller ved en fastlagt aktivitet. De mindste børn hjælpes ved, at den voksne går foran og sætter ord på eks i vuggestuen er der tre børn i gang med at lege med dukker og den voksne hjælper med at sætte ord på legen, ”så nu skal dukken have mad” kan du hjælpe Ida med at hente mad til hendes dukke” osv.

Hvordan tager vi udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag?

Vi ligger vægt på og understøtter de spirende venskaber der sker i løbet af barnets institutionsliv.

Vi hjælper børnene med at etablere legeaftaler ved hinanden, også uden for institutionen. Dette gør vi ved at gå i dialog med forældrene om det, således at de inddrages i at støtte op om deres børns relationer i Børnegården.

At høre til og være en del af noget er vigtige følelser for alle børn, derfor er vi bevidste om at danne børnefællesskaber på tværs af køn, alder og etnicitet. Dette gør vi ved at dele de enkelte grupper ind i mindre grupper eks. I vuggestuen hvor vi spiser i små grupper, her oplever vi at børnene på tværs af alder bliver optaget af det samme eks starter en med at banke på koppen, de andre gør det samme og sammen har de en stund, hvor de banker, larmer og griner.

Hvordan ses det i samspil med de øvrige læreplanstemaer?

På en fællestur for alle vuggestue børnene til en nærtliggende boldbane, blev den egentlige aktivitet og leg med bolden afbrudt af en kat der kom spankulerende henover banen. Børnene fik øje på den og gik sammen med de voksne forsigtigt nærmere. Katten mia-vede og flere af børnene pegede på den og sagde mjav, misse kat, kat. Resten af tiden på turen blev brugt på sammen at kikke efter katten. Hjemme blev der lavet en plakat med katte, som gav anledning til fælles snakke og leg omkring katte emnet.

Vi har mange tilbagevendende traditioner i huset eks Fastelavn Her starter vi gerne op en måned før tøndeslagning, der bliver taget udklædning ned som er tilgængeligt for alle grupper og som ligger op til leg med identiteter, prøver grænser af, tør jeg tage maske på? mm. Derudover males der på tønden og laves pynt. På selve dagen er børnene delt op i grupper på tværs af huset, således at store og små i fællesskab slår tønden ned.

Sproget er en vigtig social kompetence, som vi støtter op om ved at hjælpe sproget på vej, ved at hjælpe det enkelte barn med at sætte ord på egne følelser og behov i samspillet med de andre børn på gruppen.

Vi er bevidste om at det enkelte barn bruger kroppen i fælleskab med og som i gang sætter for leg, sjov og samhørighed. Eks. På klatrestativet hvor der er et barn der kæmper for at komme op. Da han endelig er oppe og kan rutche ned sker det under høje jubel hyl. Flere børn kommer til og efterligner den første drengs kravle mønster. Sammen bliver de ved at kravle op og rutche ned under høje hyl og grin.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

I Børnegården Damgade tilrettelægger vi vores hverdag og læringsmiljø, så de understøtter “at alle børn udvikler sprog, der bidrager til at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.”

Vi øver sproget gennem hverdagens mange arenaer, i børnenes leg, gennem voksenstyret aktiviteter og hverdagsrutinerne. Vi er opmærksomme på eget sprogbrug, og det at udvikle børnenes sprog. Vi gør brug af et varieret sprog, og hjælper det enkelte barn med at forstå og blive forstået. Vi er i dialog hele dagen og italesætter det, der sker omkring barnet med udgangspunkt i dets alder og udvikling.

Vuggestue

På stuen leges der på madrassen. En dreng hopper fra bobbles over på madrassen. Den voksne sætter ord på legen: Jubiih! Nu hopper du! Andre børn kommer til og drengen hopper og siger ”Hopper! Hopper! Hopper!”

Børnehave:

Et barn som har svært at lyne sin jakke, siger: Ahhhgh!- og smider jakken på gulvet. Den voksne spørger. Hvad er der? Barnets siger: Dumme jakke! Kan ikke! Den voksne: Hvad er svært? Barn: At lukke den! Er det svært, at lyne lynlåsen? Barnet nikker og siger ja! Hvad kunne du gøre? Barnet ryster på hovedet og kigger på den voksne. Du kan bede mig om hjælp, så vil jeg gerne hjælpe dig. Barnet siger: ”Be om hjælp”. Den voksne: Det vil jeg gerne. Kom herhen. Tag jakken på, for det ved jeg du kan. Så starter jeg for dig. Den voksne sætter lynlåsen fast i midten og lyner kun lidt op. Så! Nu er det din tur. Barnet lyner lynlåsen helt op! Og smiler! Den voksne: Sådan! Det kunne du jo godt. De high-fiver og barnet løber ud for at lege.

“Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.”

Vi oplever, at en anerkendende tilgang (RARRT) til barnet, hjælper barnet til at tro på sig selv, giver mod til at forsøge at udtrykke sig, således at det også behersker, tænker og reflektere ved hjælp af sproget. Vi giver børnene sproglige udfordringer i både store og mindre sammenhænge, når vi arbejder med forskellige pædagogiske temaer, i sociale aktiviteter og leg. Vi hjælper dem med at sætte ord på det vi laver sammen og fortæller om det der optager dem. Vi leger med sproget, gentager mange ord, giver barnet nye ord og spørger det nysgerrigt, hvad de mon betyder. Vi stiller åbne spørgsmål og lader barnet komme med svar. Sproget skal tales, leges, synges, læses, rimes og ikke mindst gentages.

I institutionen har vi en sprogansvarlig, som bidrager med nyt input i forhold til sprogstimulering – herunder sproggrupper og det sprogarbejde, som laves på stuerne og informerer vedrørende nye sprogtilbud til forældre og børn.

Eks.

Vi giver det enkelte barn mulighed for at være i centrum til samlingsstund på stuen og i en mindre gruppe. Børnene lærer at stå i centrum og fortælle om noget, der værdi for dem. De lærer nye ting om hinanden, og at give plads til hinandens historier og lytte.

Vi skaber mange situationer i hverdagen, hvor der er fokus på dialogen, samspillet og fælles opmærksomhed, for på den måde at styrke barnets sproglige udviklingstrin. Ved bordet når vi spiser sammen: Barnet rækker efter sin kop. Du er tørstig! Jeg har ostehaps med! Det har jeg også! Jeg er tørstig! Be om mælk. Kan du række mig mælken?

Hvordan ses det i samspil med de øvrige læreplanstemaer?

Alsidig personlig udvikling:

Vi har lavet sprogkasser, som børnene på tidspunkter får lov at låne med hjem på skift, så de kan fylde et par ting i dem og tage med i børnehaven og vise og fortælle om dem til de andre børn. Efter madpakkerne får de mulighed for, at fortælle dem de spiser sammen med om de ting de har valgt. Vi skriver ned, hvad de fortæller, og tager et billede af barnet og de ting det har med. Billedet og barnets fortælling bliver hængt op og giver mange gode snakke og siden bliver det sat i barnets bog, hvor det bliver en del af barnets fortælling og historie, som det kan tage frem igen og igen og genopleve.

Social udvikling:

Hvis to børn har en konflikt er vi nysgerrige på, hvad der er sket op til konflikten og snakker med begge børn og forsøger at finde en fælles løsning, som de begge er indforstået med. Vi spørger desuden børnene, hvad de kunne gøre næste gang - inden de bliver sure på hinanden, så de selv bliver en del af løsningen og øver sig i selv at finde løsninger ved uenigheder.

Krop, sanser og bevægelse:

Sprog skal leges ind, hvorfor vi årligt deltager i et sprogfitnessevent nede i Kongevejspar-ken. Her kommer også mange andre børnehaver og går gennem flere legestationer med fokus på blandt andet bogstavkendskab og rimeord der sprogligt udfordrer børnene samti-dig med at kroppen bruges.

I det daglige på legepladsen italesætter vi det børnene gør, når de bruger deres krop. Ja, jeg ser dig! Du klatrer højt op i træet! Prøv at lyt! Hvad tror du det er? Du holder balancen! Du har øvet dig!

Natur, udeliv og science:

På gåture snakker vi om det vi ser, lugter, finder eller rører ved. Vi roder i jorden, kigger bag barken på et træstub og snakker om de små kriblende og krablende dyr vi pludselig finder, hvad de hedder og hvad de mon spiser. Vi smider ting i vandpytter for at se om de flyder ovenpå eller synker til bunds og går på opdagelse "ud i det blå, ud og se på - til verdens ende"og synger en sang om Mariehøne Evigglad eller Se, se, se – i nat er faldet sne – afhængigt af årstiden.

Kultur, æstetik og fællesskab

Sidste år deltog vi i et sangprojekt sammen med det Sønderjyske sangcenter og Sønder-jyllands Symfoniorkester. Vi sang over flere uger og havde enkelte besøg af nogle musi-kere, som vi øvede sammen med. Til sidst kulminerede det hele i en kæmpe koncert nede på Alsion med mange andre børnehaver og Sønderjysk symfoniorkester. Forældrene var publikum og det var en kæmpe og positiv oplevelse for alle.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Vi evaluerer løbene læringsmiljøerne inde såvel som ude for at sikre at alle børn har mulighed for at eksperimentere med kroppen.

Eksempel

Vi har en periode indrettet fællesrummet til motorik rum så alle stuer har let adgang til at afprøve vores indendørs motorikredskaber. Ligeledes snakker vi løbende om reglerne på legepladsen for at sikre, at vi ikke hæmmer børnenes alsidige bevægelses mønstre.

Vi stiller redskaber til rådighed så børnene selv og sammen med andre, kan opleve en glæde i at bruge kroppen.

Eksempel

Der bygges en bane med bobbles på vuggestue gruppen. Børnene kan gå med bare fødder og mærke, hvordan det opleves.

Ligeledes igangsættes der på de enkelte stuer sanse og bevægelses aktiviteter såsom fodbad, yoga, sanglege. De voksne udfordre børnenes kroppe, sanser og bevægelser ud fra tanken om nærmeste udviklingszone.

Hvordan tager vi udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag?

Vi opfordre børnene til at bruge kroppen og sanserne når vi arbejder med temaer.

Eksempel

Vi har emne omkring høst, hvor børnene får mulighed for at mærke på forskellige kornsorter, gå med bare tæer på æg, ”malke en ko” (mælk i gummihandsker). På den måde går *leg, læring, krop og sanser* hånd i hånd.

Vi følger barnets kropslige *initiativer*.

Eksempel

Et lille barn i vuggestuen peger på radioen og danser. Den voksne tænder for radioen og sammen danser de. De andre børn kommer til og danser med.

Vi er opmærksomme på alle børns fysiske udvikling og snakker løbende med forældrene om krop, sanser og bevægelse. Ligesom det er et fast punkt ved 3 måneders samtalen med nye forældre i vuggestuen samt i *overgangen til skolen*.

Vi er opmærksomme på de børn som af *fysiske* eller *psykiske årsager* har udfordringer i forhold til motorikken. De børn tager vi hånd om ved at vores motorikvejleder observerer dem og derefter orienterer kollegaerne og *forældrene*, således at vi i fællesskab får fokus på det motoriske læringsmiljø omkring barnet, samt hvad forældrene eventuelt kan gøre derhjemme.

Hvordan ses det i samspil med de øvrige læreplanstemaer?

Krop, bevægelse og sanserne har afgørende betydning for barnets læring ift. de andre læreplanstemaer. Eksempel

De *sociale færdigheder* kommer i spil, når børnene sammen løber op og ned af bakken på legepladsen, samtidig med at *fællesskabet* styrkes i legen.

Følesansen bruges til at begribe *naturen* omkring barnet.

Eksempel

På bille jagt i naturen eller på legepladsen, hvor billen kilder på håndfladen. Pincet-grebet bliver brugt til at fange billen og *personlige* kompetencer kommer i spil - tør jeg røre ved billen? Personalet hjælper *sproget* på vej ved at sætte ord på, hvad der sker og udvider sproget, når barnet og den voksne sammen undersøger billen.

Natur, udeliv og science

"Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur."

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

I Børnegården Damgade er udeliv en stor del af hverdagen. Vi har en naturskøn legeplads, hvor der er plads til udfoldelse og fantasi. Derudover benytter vi nærområdet, hvor vi går ud i naturen. Vi som personale er bevidste om at understøtte børnenes nysgerrighed og sanser når vi færdes i naturen. Vi benytter os af naturvejledere i kommunen som bidrager positivt til de læringsmiljøer vi arbejder med.

Vi giver os tid til at undre os sammen med børnene og derved ikke altid giver dem et svar, men understøtter dem i at finde et svar ved f.eks. at kigge i bøger eller på youtube. Vi skaber en rammeved at stille undersøgelses redskaber til rådigheden. for eksempel forstørrelsesglas, insektglas, børnekamera mm.

Vi har en eksperimenterende tilgang sammen med børnene i form af projekter hvor alle børn kan være aktiv deltagende eller aktiv observerende.

Et eksempel:

Børnene plantede bønner i små poser og klistrede dem op på vinduerne. Hver dag kunne de se hvordan deres bønner voksede og spirede i deres egen hjemmelavede mini drivhus.

Hvordan tager vi udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag?

Vi lægger vægt på at børnene får medbestemmelse i det vi giver dem mulighed for at bidrage til dagligdagens aktiviteter og blive set og hørt i hverdagen.

Et eksempel:

Vi har planlagt en gåtur til en legeplads. Før vi skulle tage af sted var vi i gang med at læse en bog. Pædagogen fortalte børnene om, at vi skulle til en legeplads. Et barn sagde, at det hellere ville gå en tur til biblioteket. De andre børn var enige. Turen gik derfor til biblioteket.

Vi har en stor legeplads hvor, hvor børnene har mulighed for at være” for sig selv”, men guider når det bliver svært at overskue.

Et eksempel:

Et barn kommer til en pædagog og siger, at han ikke har nogen at lege med. Pædagogen tager barnet ved hånden og siger: ”jeg vil gerne hjælpe dig, kom vi finder nogen”. Pædagogen går med barnet og guider barnet ved at gå rundt med barnet og viser hvad de andre børn er i gang med.

Vi samarbejder med forældrene om at tilpasse tøjet til vores daglige aktiviteter.

Hvordan ses det i samspil med de øvrige læreplanstemaer?

Vi lægger vægt på, at børnene udvikler deres *alsidig personlig udvikling* i det de bliver guidet til og får dagligt mulighed for at udforske naturen og blive klogere på det de ser og hører.

I den daglige rytme giver vi børnene plads til *social udvikling*. Vi går på turer og lærer nærområdet at kende. På legepladsen giver vi børnene inspiration til udfoldelse af leg og kreativitet. Aktiviteterne foregår både i små grupper såsom i det store fællesskab.

Børnenes *krop og sanser* bliver udfordret i Børnegårdens omgivelser. Vores legeplads tilbyder mange øvebaner hvor vi hjælper børnene med at tilegne sig forskellige motoriske færdigheder.

Ved vores daglige gåturer lærer vi nærområdet og samtidig *kulturen* bedre at kende.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Hvordan understøtter vi de pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab?

Det er vigtigt, at børnene får kendskab til den kultur vi lever i, men også at de tilegner sig viden om andres værdier og måder at leve på. Vi ønsker at børnene udvikler respekt, tolerance og omsorg i forhold til mødet med andre kulturer og mennesker.

Eksempel:

Vi har fokus på legekulturer i børnenes fri leg, og hvor legen er målet i sig selv. Her kan vi blive klogere på børnenes optagethed, deres måder at tænke på, deres ageren og rollefordeling.

Vi står på sidelinjen og kan guide på vej, anviser muligheder og lege med.

En gruppe piger vil gerne lege mor, far og børn men er blevet uenige om rollefordelingen. En voksen hjælper på vej med at stille åbne spørgsmål til, hvordan det er hjemme i deres egne familier, hvortil børnene kommer med forskellige bud og snakken går herefter på hvem der kan være hvad og at flere godt kan være det samme, legen fortsætter herefter.

Hvordan tager vi udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag?

Vi er optaget af at følge børnenes spor og planlægger pædagogiske aktiviteter med udgangspunkt i disse spor/udsagn.

I vores daglige læringsmiljø er vi opmærksomme på at børnene inddrages og har medindflydelse på æstetiske processer, understøtte og være lydhør i, at børnene selv skaber kulturelle udtryk, give tid til fordybelse og konstruktion samt børnenes egne eksperimenterende udtryk.

Eksempel

I forbindelse med at et cykelskur på legepladsen bliver omdannet til legeskur, bliver børnene interviewet og spurgt om, hvad de gerne vil lege i skuret, og hvad de gerne vil have af legetøj.

Vi er opmærksomme på vores spørgeteknik og gør brug af spørgsmål der giver mulighed for, at barnet selv skal formulere ønsker.

I forbindelse med forberedelserne til Sankt Hans, begyndte børnene at lege hest med heksen. Derfor gik vi i de efterfølgende uger i gang med at fremstille kæpheste med børnene i vuggestuen, hvor vi fandt pinde på legepladsen og bad forældrene om at tage en sok med. Vi byggede videre på "heste-legen" ved at kigge i bøger og se små film på YouTube. Hele projektet sluttede af med at vuggestuebørnene deltog i cykelringridning på deres kæpheste.

Vi fordyber os i højtider og traditioner som fastelavn, påske, cykelringridning, koloni, jul og vinterfest.

Eksempel

Til det årlige cykelringridning mødes vi alle sammen (0-5 år) til fællessamling og snakker om de pyntede cykler, synger sammen og går i fællesskab ud på legepladsen, hvor børnene med hjælp får lavet en lang kø – nu kan dysten begynde. Børnene begynder spontant at heppe på hinanden i fælles glæde, når ringen "tages".

Vi gør brug af vores nærmiljø og besøger biblioteket, legepladser, museer, teater, lytter og danser til musik, læser bøger og synger.

Hos børnehavebørnene giver vi mulighed for at have indflydelse på, hvor vi skal gå hen på tur ved at børneinterviewe dem om, hvor de gerne vil hen. Herefter får de, de tre mest populære steder at vælge imellem. Afhængig af hvad de vælger, fordeler de voksne sig herefter.

Hvordan ses det i samspil med de øvrige læreplanstemaer?

Vi understøtter børnene i at samarbejde om opgaver, hjælpe andre, snakker i fælleskab om hvad vi skal lave, oplever og evaluere sammen med afsæt i deres sociale og sproglige kompetencer.

Til samling synger vi og laver forskellige sanglege, hvor krop og sanser er i spil. Vi laver moonsand, modellervoks og "kartoffelmels-snot" som børnene kan eksperimentere med.

Intentionen er at hjælpe vores børn til fordybelse, koncentration, sansning, fantasi og at være skabende og indgå i sociale relationer med andre børn og voksne. Vi vil gerne give børnene øvebaner for at deres alsidige udvikling kommer i spil med mulighed for at kunne fordybe sig i aktiviteten og legen.

Vi opfordrer børnene til at bruge naturen og finde på nye ideer i uderummet med materialer som er tilgængelige på vores legeplads og på turdage. Vi laver fx forgængelig kunst på legepladsen og stranden. Vi er opmærksomme på årstidernes skiften og vores adfærd omkring udeliv.

Evalueringsskulturr

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskulturr i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Vi skaber en evalueringsskulturr, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø. Vi dokumenterer og evaluerer løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål.

Metoder/redskaber:

- Skabe refleksive rum, hvor vi deler viden, skaber ny viden og derved ny handling. Eks. i den daglige dialog, gruppemøder, kollegial sparring, forældresamtaler, TOPI møder, sprogvurderinger, ad hoc grupper ved. eks. planlægning på tværs i huset og personalemøder.
- Brug af aktionslæring, som hviler på en grundlæggende præmis om, at ”egen praksis og erfaring er en god læremester, hvis man er villig til at reflektere over den og se på den med nye øjne”

I Damgade arbejdes der med smitemodellen. SMTTE er en didaktisk model, som kan bruges i det pædagogiske arbejde med målsætning, dokumentation og evaluering. SMTTE består af fem elementer: Sammenhæng, Mål, Tegn, Tiltag og Evaluering. Elementerne er afhængige af hinanden og indbyrdes forbundet.

Vi inddrager ofte børnenes perspektiver ved at lave korte interviews med børnene. Eks. efter en tur til havnen – hvor vi kan spørge: Hvad var det mest spændende ved turen? Hvad var det sjoveste? Børnene har ofte et andet fokus end voksne, hvilket kan give os mere viden om hvad de er optaget af. Det er via børnenes interesse, vi kan udvide tiltagene og dermed mere læring.

Derudover arbejder vi med læringstavle, hvor temaerne vi arbejder med er beskrevet og hvor forældre og børn også kan komme med inputs – både til nye ideer og til kommentarer omkring temaet.

Vi tager billeder som dokumentation både i forhold til forældre og børn. I forhold til børnene bruges billederne i et pædagogisk perspektiv, hvor børnene har mulighed for at fortælle, hvad de ser og hvad de har oplevet, samt hvad de mere kunne tænke sig, at vi lavede for at indtage børneperspektivet.

Arbejdet med trivselsvurderinger, sprogvurderinger og dialogprofil sikrer et systematisk og tilbagevendende fokus på alle børns trivsel, og en mulighed for som professionel at sætte ord på det "anede".

Vurderingerne skal ses som et forebyggende redskab, der sikrer, at alle børn "ses" og skaber overblik over børnegruppen. Vurderingerne understøtter det kollegiale og tværfaglige samarbejde og er en faglig ramme i samarbejdet med forældrene.

Det data der fremkommer af vurderingerne analyseres og mulige nye tiltag igangsættes i forhold til læringsmiljøet med baggrund i forskning.

Hver andet år er der KIDS tilsyn i hver afdeling.

KIDS står for Kvalitetsudvikling i daginstitutioner. Det tager afsæt i forskningen om, hvad der udgør den mest fordelagtige pædagogiske kontekst, hvor børn har de bedste muligheder for at trives, udvikle sig og lære. I KIDS vurderes den pædagogiske kvalitet i børnenes udviklings- og læringsmuligheder i det pædagogiske miljø i daginstitutionen. KIDS er en observationsmetode der sætter fokus på 3 elementer der har betydning for pædagogisk kvalitet; Fysiske omgivelser, relationer, leg og aktivitet.

Observationerne registres i hvilket omfang en given pædagogisk praksis er tilstede i den pædagogiske hverdag i institutionen. Dette er med til at udvikle pædagogisk praksis.

Vi evaluerer arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år:

Vores evalueringskultur er med til løbende at evaluere og redigere den nye styrkede læreplan.

